

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2794

Vragen van het lid **Pechtold** (D66) aan de minister van Justitie over *de indexering van alimentatiebedragen voor alimentaties betaald uit pensioen*. (Ingezonden 1 april 2009)

1

Is het waar dat de alimentatiebedragen die ex-echtgenoten en ex-partners uit hun pensioen betalen worden geïndexeerd volgens de indexering van loonontwikkeling?

2

Deelt u de opvatting dat door de ontwikkelingen op de financiële markt het niet vanzelfsprekend is dat de pensioenen de lonen zullen volgen?

3

Hoe beoordeelt u de discrepantie tussen het restant draagkrachtruimte van alimentatieplichtigen die de alimentatie uit het pensioen betalen en de andere alimentatieplichtigen?

4

Bent u bereid hiervoor naar oplossingen te zoeken? Zo ja, bent u bereid de Kamer hiervan voor het zomerreces op de hoogte te brengen? Zo nee, waarom niet?

5

Hoe beoordeelt u de suggestie om een tweede indexeringsgetal te gebruiken voor alimentatie die uit het pensioen betaald wordt?

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 2 juni 2009) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2353

1

Ja. Voor de aanpassing van rechtswege van alle alimentaties, dus ook van die welke door gepensioneerden uit hun pensioen worden betaald, wordt ingevolge het bepaalde krachtens artikel 402a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek een loonindexcijfer gehanteerd. Volgens het Besluit houdende begripsomschrijving indexcijfer der lonen (Stb. 1992, 507, nadien gewijzigd) dient te worden aangehouden het indexcijfer van cao-lonen per maand, inclusief bijzondere beloningen, zoals dat wordt berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek naar de stand op de laatste werkdag van elke kalendermaand en voor de eerste maal, al dan niet voorlopig, wordt bekendgemaakt door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

2

Ik heb er kennis van genomen, dat er mee rekening moet worden gehouden dat de financiële positie van de pensioenfondsen een aanpassing van de pensioenen door indexering in een aantal gevallen niet of slechts in mindere mate zal toelaten.

3, 4 en 5

Voor de automatische aanpassing van de alimentaties door indexering is vanaf de eerste keer dat zij werd toegepast (per 1 januari 1974) altijd een loonindexcijfer gehanteerd, ook in tijden dat de economie eveneens in zwaar weer verkeerde. Bedacht zij voorts dat de salarissen van de onderscheiden groepen van werkkenden ook in het verleden niet immer een gelijke ontwikkeling hebben doorgemaakt en dat de inkomens van sommige categorieën zelfs bevroren zijn geweest. Door een koppeling aan een loonontwikkeling zijn de alimentaties niet slechts waarde-, maar welvaartsvast. Voor de aanpassing van de alimentaties door indexering is in de jaren zeventig van de vorige eeuw geen onderscheid gemaakt wat betreft de aard van de bron van inkomen van de alimentatieplichtige. Maar ook nadien niet: een en andermaal heeft de wetgever namelijk stilgestaan bij het voor de indexering van alimentaties gebruikte indexcijfer en de daarbij gehanteerde systematiek. Zo ter gelegenheid van de totstandkoming van de wet van 19 juni 1982, Stb. 366; vastgehouden is toen aan de hantering van één uniform loonindexcijfer, wel werd toen een verfijning van het indexcijfer geïntroduceerd door middel van een componentenanalyse. Die verfijning verviel weer bij de wet van 9 september 1992, Stb. 484: gebleken

was namelijk dat het systeem van de componentenanalyse nauwelijks invloed heeft gehad op het indexeringspercentage. Ook toen is voor wat betreft de alimentaties wederom vastgehouden aan aansluiting bij een in het verleden gerealiseerde loonontwikkeling. «Het uitgangspunt van aansluiting bij gerealiseerde loonstijgingen biedt het meeste zekerheid en is voor de tot alimentatie gerechtigden en tot de betaling daarvan verplichten de rechtvaardigste oplossing», aldus de toenmalige Staatssecretaris van Justitie in de memorie van toelichting op het wetsvoorstel dat tot genoemde wet van 1992 heeft geleid (22 517, nr. 3, p. 3). Ik heb geen aanleiding om daarover nu anders te denken.

Bedacht zij voorts dat ter gelegenheid van de introductie van de aanpassing door indexering, en wel in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat tot de wet van 6 juli 1972, Stb 390, heeft geleid, uitdrukkelijk voorop is gesteld dat in de gevallen waarin dat mogelijk is, een individuele regeling die met bijzondere omstandigheden rekening kan houden, de voorkeur verdient. De desbetreffende wetsbepaling van artikel 402a Boek 1 BW bevat dan ook reeds vanaf het begin een voorziening voor het geval de aanpassing door indexering in individuele gevallen onbillijk zou uitvallen: de aanpassing kan door partijen bij overeenkomst geheel of voor een bepaalde tijdsduur worden uitgesloten. Kunnen betrokkenen niet in onderlinge overeenstemming tot uitsluiting geraken, dan kan door de meest gereede partij aan de rechter om een beslissing daartoe worden verzocht. Indien de wettelijke indexering door partijen of door de rechter wordt uitgesloten, wordt daarbij niet zelden bepaald dat in plaats daarvan de alimentatie op andere wijze periodiek zal worden gewijzigd, met name doordat de ontwikkeling van het inkomen van de individuele onderhoudsplichtige zal worden gevolgd.

Het kabinet heeft in het aanvullend beleidsakkoord «Werken aan toekomst» uitgesproken te streven naar een evenwichtige inkomensontwikkeling door solidariteit van werkenden met niet-werkenden en gepensioneerden en solidariteit van de collectieve sector met de marktsector. Dit uitgangspunt is mede gebaseerd op

het akkoord dat de Stichting van de Arbeid – in het kader van het recente Sociaal Akkoord – eveneens op 25 maart 2009 heeft gesloten. Hierin geven sociale partners aan zich bewust te zijn dat een loonsverhoging sterk van invloed is op de situatie bij de pensioenfondsen en dat zij daarom bij aanwending van beschikbare middelen nadrukkelijk rekening houden met de positie van gepensioneerden en werkenden. Daarbij geeft de Stichting van de Arbeid als hoofddoel aan de loonvraag zo in te vullen dat de solidariteit tussen werkenden, uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden verzekerd is. Ook al omdat voor de diverse pensioenen zelf geen uniforme wijze van aanpassing geldt (dit is overigens ook het geval bij de lonen), is er geen goede grond om voor alimentaties die uit pensioen betaald worden een apart indexeringsgetal te gebruiken. Gelet op een en ander moet de conclusie zijn dat er voor wetgevende maatregelen met het oog op de positie van hen die de onderhoudsbijdrage uit het pensioen moeten betalen geen reden is.